

2
abstrahibilia / s' rões intelligibiles / Metaphysica g'
nitione om̄i entiu reduunt ad p̄mū p̄ncipiū / a quo
exierit s' rões ideales / siue ad deū / inq̄nt p̄ncipiū
finit / et exemplar / licet nō metaphysicos de h̄mō
nōibz idealibz / nōnulla sūt difformia q̄trouersia /

Postremo q̄ regime v̄tutū motiue triphaciter
habet attendi / s'z resp̄ctū vite p̄p̄e / resp̄ctū familie /
et mltitudis subiecte / Ideo mōal p̄nta triphacitur /
s'z in monastica / uonōmica / et p̄ntia / q̄ distinguit
s'ctm̄ triphac̄ modū p̄ntiū / sicut apparet ex ip̄is nōibz /

Quartū lumē quod illuāt ad vitatē salutare
est lumē sacre s̄pture. qd̄ deo dicit̄ sup̄ius q̄
ad sup̄iora duat / manifestado q̄ s'z sup̄ rōem / et etiā
q̄ nō p̄ uerhōne / s'z p̄ ispiratōne a p̄re luminū des
cendit / qd̄ licet unū sit h̄c intellectū h̄ale / ē in tri
plex s' sensū m̄st̄ac̄ et sp̄uale / In cōbz em̄ sacre s̄p
ture libz p̄ter h̄ale sensū quē ex h̄z v̄ba sonāt / cō
cipitur triplex sensū sp̄ualis / s'z Allegoricū q̄ docem̄
qd̄ credendū sit de d̄p̄tate et h̄uānitate / y / Moralē
quo docemur quid viuēdū sit / et Anagogicū q̄ doce
mur quāter est deo ad h̄ndū. Vnde tota sacra
s̄ptura h̄c tria docet / s'z x̄pi et n̄a gnationē / m̄
uēdi ordmē / et dei et aīe v̄monē. Prīmū respicit
fide / s'ctm̄ / mores / etiā fine v̄triusq̄. Circa p̄mū
iudaei debet studiu doctorū / circa s'ctm̄ / studiu p̄di
catōz / circa tertiū / studiu q̄teplariuoz / Om̄ia max
ime docet Augustinus / s'ctm̄ / maxie docet Gregorius /
tertiū vō docet Dionysius / Anselmus seq̄r / Augustinus /
Bernardus seq̄r / Gregorius / Richardus seq̄r / Dionysius /

• q^d Anselm^{us} in rōnatioe: Bernard^{us} in p^rdicatioe:
 Richard^{us} in g^raplatoe: Hugo v^o oīa hec. v. oēs tres
 sc^{ilicet}: **E**x p^rdit^o colligit^{ur} q^d licet ex p^rmaia dⁱstⁱctioe/
 q^druplex sit lumē de sur^{su} de f^redē: s^{ed} t^{er}ti sex eūb
 dⁱctōe: s^{ed} lumē sacre s^cripture: lumē g^rnitōis s^cis^{te}ie:
 lumē art^{is} m^ech^anice: lumē p^rhe rōl^{is} lumē p^rhe
 nāl^{is}: et lumē p^rhe moral^{is}. Et ideo sex illuātōes s^{un}t
 in vita ista: et h^{ab}it vesp^{er}a: q^d oīs s^{an}ct^a destruet^{ur}:
 et ideo succedit eis septima dies regetōis: q^d vesp^{er}a
 nō hab^{et}: s^{ed} illuātō g^re. Vnde valde apte p^rnt^{er}re
 dⁱcti sex iste illuātōes ad senaia fōrtionū sive illuā
 tionū: in q^uo fact^{us} est mud^{us}: v^t g^rnitō sacre s^crip
 ture: p^rme fōrtionū r^{ed}eat: et sic d^ecept^{us} p^{er} ordiēz.
 Et sicut oēs ille habebat vigiēz: ab v^{er}max: s^{ed} oēs iste
 g^rnitōes ad cōg^rnitōne sacre s^cripture ordinatur:
 in ea claudūtur: et in illa p^rficiunt^{ur}: et mediate
 illa ad et^{er}na illuātōez ordinat^{ur}. Vn^{de} oīs m^{ax} g^rnit
 tio: in g^rnitōe sacre s^cripture debet h^{ab}ere statū: et max
 ime g^rnitū ad itellectū anagogie: p^{er} que illuātio r^{ed}
 fertur in deū: vnde habuit g^rnitū: et ideo ibi cō
 plet^{us} est itūz: q^uplet^{us} est senaig^rer p^{er}ortio stat^{us}.

Uideat^{ur} q^d qualis alie illuātōes g^rnitōis r^{ed}
 dⁱcti habent ad lumē sacre s^cripture. Et p^ro
 videam^{us} de illuātōe g^rnitōis sensitiē: q^d tota v^{er}bat
 circa g^rnitōne sensuū. Vbi tria est g^rfidare:
 videlicet agnoscēdi medū: agnoscēdi exercitiū: cō
 gnoscēdi oblectamētū. Si g^rfidem^{us} medū agnos
 cēdi: v^t v^{er}bum ibi v^{er}bu^m et^{er}nāl^{is} g^rnatū: et
 ex t^{em}p^{or}e itarnatū. Nullū em^{en} sensibile mouet potē

3
tia nisi mediata similitudine que egreditur ab obiecto / sicut
proles a patre: et hoc generaliter realiter / et exemplariter
est necesse esse in omni sensu. Illa autem similitudo non facit con-
pletionem in actu scilicet: nisi uniat ad organum et virtute.
Et cum uniat / noua fit perceptio: et per illud perceptio
fit reductio / mediata illa similitudine / in obiectum. Et
licet non se ipsa obiectum sentiat: se tamen quod est de se gi-
gnit similitudinem / cui est in sua completionem. Huius etiam mo-
di intelligo / quod a summa mente que agnoscibilis est / in
rationibus sensibus mentis et naturaliter emanauit similitudo / ma-
gis et proles: et ille per modum / qui uenit plenitudo spiritus
unitus est menti et carni. id est hoc que forment / quod nunquam
fuit prius / et per illud omnes mentes mentis reduuntur in deum:
que illa similitudine prius in corde suscipiunt. **H**ic uero
quod idem sensum ex actu: inuenimur ubi ordines uiuendi.
Longaque enim sensus se exercet circa quatuor obiecta: refugit
sibi notium: et non usurpat alienum. Huius modi
tunc sensus cordis ordinate uiuit / dum seipsum exercet ad id
quod est quod negligenter: dum refugit quod minus quod cupiditas:
et dum non usurpat alienum per superbia. Quis enim iocundus
aut uenit ex negligenter: aut ex cupiditas: aut ex super-
bia. Ille enim ordinate uiuit / qui uiuit prudenter: et repe-
ritur: et obtemperat: ut refugiat negligenter in operabilibus
et cupiditas in appetitibus: superbia in excellentibus
sue similibus. **H**ic autem quod idem oblectamur: inueni-
mur dei et aui unione. Quis enim sensus sui sensibile
que mens / quod ad desiderio: inuenit ad gaudium et repetit
sine fastidio: quod non satiatur oculis visu / nec auribus
auditu. **H**uius est modum / sensus cordis nostri / sine pul-

cham / siue ofoni / siue odoifer / siue dulce / siue mi-
rabre / debet desiderat qre h gaudet ducere / des-
font repetere. Ette quo in ggnitoe sensiu / gineau
oculte dina sapia / et q mra est gteplatio quaz se
sua spualia / h oformitate ad sensu corporales :

Per huc modu est regre in luce artis merchadre :
qz tota iteno usatur circa artificialiu pductoez :
In qua ista tria possuq inueni / scz ubi gnatione
et immatioz / vmedi ordiez / et dei et aie ofedatoez
et hor si ofide m q egressu / effecti / fructu (vel fir) /
arte opadi / alitate effecti artificii / et utilitate fructu
chru. **I**n ofide m q egressu / videbig q effecti arti-
ficat exit ab artifice / mediate similitudie existeret in
mete / p qua artifex excogitat anq pducit : et ide
pducit sicut disposuit. **A**ducit aut artifex exiti opo /
assilati ex eplai itionu eatenz q pt melio. **E**t si tale
effecti posset pducere q ipm amaret et ggnosceret : utiq
faceret. **E**t si effecti ille ggnosceret suu opifice : hor esset
mediate similitudie / h qua ab artifice pressit. **E**t si ha-
beret obtenebratos oculos ggnitiois / vt no posset sup se
eleuari / nite eat q ad hor / vt ad ggnitione sui opifici
duceret a similitudie p qua pductu esset effecti opifex
gdescederet vsq ad illa naz : q ab eo possit capi et ggnosci.
Huc modu itellige q a sumo opifice / nulla crea-
tura pressit / nisi p vbu etnu : in quo oia disposuit :
p qd pduxit no solum creaturas hntes roem ve signi-
sed etia magis : vt eide assilari possint p ggnitioez
et amore. **E**t qm p primu rol creatura / oculu gtepla-
tiois obnubilatu habuit / deretissimu fuit / vt etnu

et diuisibile / fiet uisibile et assumet carne: ut nos
 ad prem reducet. Et hoc e ad d: ioh. 19. ca: Nemo
 uenit ad prem n p me. Et Math. 2. ca: Prem nō
 nouit n filii: et cui uoluit filii reuelat. Et ideo dicit
 ubi raro fm est. **C**onfidantes igit illuatioez artis
 merchaure qm ad opib egressu: ituemur ubi uerbu
 gnatu et uarnatu: id est dimitare et huamitate / et
 fofiq fidei integritate. **S**i uo qfidemq effectū: intue
 bimus uuedi oidiēz. **O**is em artifex dedit pducere
 opq pulchri: et uile: et ~~stabile~~ stabile: et tur est chaz / ad
 et acceptabilis opq: ad habet istas tres ~~q~~ qditoes.
Juxta her: tua nre est regni s; scire / uelle / et ipmu
 tabilitate opai suae pferat. **D**ia reddit opq pulchri:
 uoluntas uile: p seueratna / stabile. qmū est in ioh. 1.
 2. m in qm ptabili: et uū in ptabili. **S**i qfidemq
 fructū: uenimemq dei et aū uione. **O**is em artifex
 qui aliqd opq facit / aut facit ut p illud laudet: aut ut
 in illo delectet: aut ut p illud aliqd opet: et lauretur:
 si tria q s; in appetibilib; s; bonū honestū / ofens / et
 delectabile. **P**ropt her tria fecit deq aiaz rōle / ut ipā
 eū laudat: et illi feruiret: et ut ipā in eo delectat
 et qeseret. Et hoc est p caritate: in q q manet / in deo
 manet / et deq in eo n ita q ubi est qda mirabilis u
 mo: et in uione mirabil delctatio. **Q**m si q pūbioz
 ortauz ca: dicit: delecte mee / esse cū filiis hoim. **E**re
 illuatio artis merchaure / uia est ad illuatioez sacre
 scripture: et nichil est in ea qd nō pducit uerā sapiam:
 et ideo sacra scriptura frequet talib; filius ib; utit
 satis recte.

Iuxta huc etiā modū est regere in illuatoe rōl
phie: q̄ p̄ncipal itēho ūsatur cū h̄mone. ¶ In
quo est tria q̄sidiare: s̄ triphā ipis sermoib̄ q̄sidiatoe:
s̄ resp̄ p̄fētis: rōe p̄latoib̄: et resp̄ audient̄.
¶ Si h̄mone q̄sidiem̄ ad loquēte: sic vidēḡ qm̄ ois
sermo fiat mentis ḡceptū. Et ille ḡceptū itior ē v̄bu
mentis et eiq̄ p̄les: q̄ nota est ipi ḡp̄ient̄. ¶ Ad hoc
q̄ fiat nota audient̄: iduit form̄ v̄orb̄: et v̄bu itelli
ḡbibe (mediate illo idumēto) fit sensibile: et audit̄
extis: et suscipit̄ in aure cordis audientis: et tñ nō
recedit a mēte p̄fētis. Juxta huc modū videm̄
in v̄bo etno: q̄ p̄ etnalit̄ ipm̄ ḡceptū gnādo: s̄ illud
P̄b. 8. Modū erat abyssi: et ego id̄ ḡcepta erā: p̄ ad
h̄: q̄ h̄i sensibili fiet̄ ḡgnosabile: iduit form̄ carnis: et
v̄bu caro factū est: et hitauit in nob̄: et tñ remasit
in sinu pat̄is. ¶ Si vō q̄sidiem̄ h̄mone rōe sui: sic
inuenimur in eo: v̄uēdi ordiēz. Ad q̄ple mētu h̄mōis
māio ista tria gaurrūt: ḡgruitas: veritas: et ornato.
Et iuxta her tria: ois actio māa debet h̄e modū: spem̄
et ordiēz: ut sit modifcāta p̄ modestiā in extioi ope:
spenosa p̄ nuditiā in affectioe: ordiāta et ornata p̄
rectitudinē in itēho. Tur̄ em̄ recte et ordiāte viuimur:
cū est itēho rāa: affectio mūda: et opatio modesta.
¶ Si vō q̄sidiem̄ h̄mone rōe fms̄: sic est ad exp̄mēdi
ad erudiendū: et ad mouendū: s̄ nūq̄ exp̄mit̄ aliquid
n̄ mediate sp̄e: docet: nisi mediate luce arguētē: mo
uet nisi mediate v̄huēz: et sic ḡstat q̄ nō sit n̄ p̄ spem̄
et lumē: et v̄huē it̄scā: it̄scāq̄ atē v̄m̄tā. Et ideo

concludit Augustinus, q[uod] ille solus est verus doctor q[ui] potest speciem
 ip[s]ius et lucis infundere: et virtute dare cordi audientis.
 Et hinc est q[uod] cathedra habet in celo: q[ui] n[on] t[ame]n corda do-
 cet. Dicitur et nichil agnoscat p[er] h[um]an[am] p[er]fectio[n]em, nisi me-
 diate virtute / luce / et spe / unitis aut[em] / sic ad hoc q[uod] anima
 erudiat[ur] ad agnoscendo[n]em dei / p[er] ip[s]ius divina locutione[m] /
 n[on] est q[uod] vniat[ur] ei q[ui] est splendor gl[ori]e / et figura s[ub]e-
 cis / portans o[mn]ia v[er]ba virtut[um] / et q[ui] est. Ex quo pat[et] q[uod] mira
 est hec g[ra]t[if]icatio / p[er] qua[m] Augustinus in multis libris ma-
 nudavit ad divina[m] sapien[t]iam.

Secundu[m] ead[em] h[uius] modu[m] est rep[er]ire in illu[m]inat[i]o[n]e n[atu]rali
 p[ar]te[m] / q[uod] p[ri]ncipal[ite]r d[omi]n[u]m usatur i[n] r[ati]o[n]e[m] f[or]m[al]e[m] in m[en]te /
 in a[n]i[m]a / et in divina sapie[n]tia. Quas t[ri]pl[ic]iter g[ra]t[if]icatio[n]e[m]
 q[ui]d dicitur / s[ed] h[uius] h[um]idit[ate] p[ro]p[ri]o[r]u[m] / s[ed] effect[us] causalitatis /
 et s[ed] mediu[m] vniat[ur] / et s[ed] hec tria / est rep[er]ire tria p[er]missa.

Si q[ui]d dicitur eas s[ed] h[uius] t[ri]pl[ic]em p[ro]p[ri]o[r]u[m] / videbim[us] in
 eis v[er]bu[m] et n[on] / et v[er]bu[m] u[er]nariu[m] / p[ro]p[ri]o[r]u[m] intellectuales et
 abstracte / quasi medie s[ed] m[en]te s[ed] s[ed] s[ed] / et ideales. H[uius]
 r[ati]o[n]e s[ed] m[en]tales n[on] p[er]t[ine]nt ee in m[en]te / quin sit in ea g[ra]t[if]icatio
 et p[ro]ductio forme / s[ed] s[ed] n[on] in a[n]i[m]a n[on] s[ed] r[ati]o[n]e[m] intellectua-
 les / quin sit g[ra]t[if]icatio v[er]bi in m[en]te / ergo nec ideales in
 deo / quin sit p[ro]ductio v[er]bi / ap[er]te s[ed] r[ati]o[n]em p[ro]p[ri]o[r]u[m] /
 hoc e[st] n[on] est dignitatis / et si quid creature / n[on] for-
 tig[er]e p[er] de creatore / p[ro]p[ri]o[r]u[m] q[uod] dixit Augustinus
 q[uod] filius dei est ars p[er] se / p[ro]p[ri]o[r]u[m] q[uod] dicitur q[uod] est in mania
 ordiat[ur] ad r[ati]o[n]e[m] intellectuales / v[er]o nullo m[od]o p[er] se sit
 g[ra]t[if]icatio / nisi a[n]i[m]a n[on] vniat[ur] m[en]te corporali / p[ro]p[ri]o[r]u[m] q[uod] s[ed] s[ed]
 igit[ur] r[ati]o[n]em p[er] argu[er]e q[uod] s[ed] s[ed] p[er]fectio et nobilitat[i]o in
 vniat[ur] esse n[on] pot[est] / nisi n[on] in qua s[ed] r[ati]o[n]e[m] s[ed] s[ed] / et
 n[on] in qua s[ed] r[ati]o[n]e[m] intellectuales / et n[on] in q[ui] s[ed] r[ati]o[n]e[m] ideales / s[ed]

...lib[er]ales. vii

gurrat in unitate persone: quod factum est in filii dei incarnatione. Adicitur ergo tota naturalis philosophia per similitudinem proportionis dei ubi natus et incarnatus: ut idem sit alpha et omega: natus scilicet in principio: et ante tempora incarnationis: uero in fine seculorum.

¶ Si vero consideremus rationes istas si effectum causalitatis: medietatis ordine uiuendi. Cum generatio non potest fieri in materia corruptibili et corruptibili si rationes seculares nisi beneficio huius corporis superesthetici (quod dicitur a generatione et corruptione) scilicet a sole luna et stellis. Quod etiam modum animam non potest opera uite facere: nisi suscipiat a sole. u. a christo: generati huius beneficii: et nisi consequatur spiritum lune. u. ueritatis. Mariae matris christi patris: et nisi imitetur aliorum sanctorum exempla. Unde ordo uiuendi pendet in his tribus. Si autem consideremus istas rationes si unius mediū: intelligemus per quod modum fiat unio anime ad deum. Nam natura corporalis anime non potest uniri nisi mediante humore: mediante spiritu: mediante calore: tria disponunt carne: ut uita suscipiat ab anima. Secundum hoc etiam intelligitur quod deus non potest uniri anime: nec ei uniri: nisi sit humida per generatum oportet et pietatis: et nisi sit spiritualis per conceptum deus terrenitatis: et nisi sit calida per desiderium spiritus dilecti et patrie celestis. Ecce qualiter in philosophia naturali: latet sapientia dei.

Primos modos predictos est reperire in illuminatione philosophie moralis: lumine sancte scripture. Cum intentio moralis philosophie principaliter versatur circa rationem: uisatur enim circa iustitiam generalem: a. ut dicit Anselmus est rectitudo uoluntatis. **¶** Rectum autem habet triplicem notificationem: et si hoc tria promissa relucens in consideratione rectitudinis. **¶** Primo modo dicitur rectum: quod mediū non exit

ab extremis. **D**i ergo in deo est summa rectitudo / et
 scdm se / et iqtu est pncipiū / et iqtu est fins omz
 nate est in eo ponē media psonā h se / ut pma sit tm
 pduces / alia tm producta / media vō pduces et
 pducta / sicut est enā ponē mediū in egressu et re-
 gressu rez. **D**ed mediū in egressu / nate est plus te-
 neat se a pte pducentis / mediū vō in regressu / plq
 a pte redeuntis. **D**icut q res exiit a deo p vōbū
 dñi / sic ad qplēū reditū / nate est mediatorē dei et
 homi / nō tm deū esse / s; enā hoīz / ut hoīes redu-
 cat ad deū. **¶** Alio mō dicit rōn / qd dñigēt se cō-
 formatur / Et s; hoc in qsidātoe rētitudis / aspiciē
 ordo viuēdi. **I**lle em rē viuūt / q dñigēt s; regu-
 las iuris diuini / Et hoc est qn volūtas hoīs / asse-
 tit pceptis nātāris / mōtis saluēis / qdūis pfas
 ut pbet homo q sit volūtas dei bona / et bñ placēs
 et pfecta. Et tūc rētz ordo viuēdi dicit / in quo nlla
 obligāo p̄t repm̄. **¶** **T**ertio mō dicit rōn / q sumi-
 tas est sursu erecta / sicut homo habet statura nātā
 Et scdm hoc in qsidātoe rētitudis / manifestat dei et
 aīe vniō. **C**ū em deū sit sursu / nate est q apex iug
 mētis sursu erigat / hoc aut est / cū rōlis assent
 p̄me vītati / p se et sup oīa / cū nra fabulis dicitur
 sume languat / et rēaltas hoc mō adyēt vōitāt / tūc
 q hoc mō adyēt / mag sp̄s est cū deo. **¶** Et sic patet
 quō mlti formis sapiā dei / q lunde tradit / in sacra
 s̄ptura / occultat / in qd qgnitōe / et in qd natura /

Patet etiā quō oēs cogitōes famulat̄ theologie: et
ideo ipā assumit exempla / et vtit̄ vocabulis p̄tinc̄tibz
ad dñe genā cogitōis. Patet etiā q̄ āpla sit via il-
luciat̄a: et quō in dī re que sentatur siue q̄ cogitatur
n̄q̄ latet ip̄e deg. Et hic est fructz om̄i sc̄iaz: ut in
oibz edifiret̄ fides: ī gponat̄ mores: ī hauriat̄ q̄solatōes/
q̄ s̄t in unione sp̄si et sp̄se. Que q̄de sit p̄ chaitate: et
ad quā tr̄atur tota uet̄o sacre sc̄pture: Et p̄ ḡns oīs
~~q̄solatō~~ q̄solatio desur̄tu descedes. et sine qua oīs
cogitō vana, q̄ nūq̄ p̄ueit̄ ad p̄m̄ filiu: n̄ p̄ sp̄m̄ sc̄m̄
q̄ docet nos oēm uitatem: q̄ est b̄ndict̄ in sc̄la sc̄loz Amē.

Explicit libellz facti Bonauēture ord̄is firm̄ m̄oz
de reductōe artū ad theologia:

Incipit eiq̄de venābil̄ Bonauēture tractatuz
de septe gradibz cōtemplatōis: